

Na uvedená obecná východiska navazuje rozbor konkrétních výchovně vzdělávacích soustav v socialistických a v některých hlavních kapitalistických státech (III. a IV. kapitola — autor Čestmír Liškař). Jednotlivé soustavy jsou přehledně charakterizovány z hlediska jejich vývoje, jejich struktury a řízení.

V závěrečné kapitole, zpracované Vladimírem Jůvou, je věnována příslušná pozornost historickým a hlavně současným aspektům československé socialistické výchovně vzdělávací soustavy. Ta se zde pojímá jako výsledek nejlepších vývojových výchovných tradic a také jako soustava, která odpovídá současným i perspektivním ekonomickým, politickým, ideovým a dalším požadavkům i potřebám naší společnosti.

Výrazným kladem knihy Úvod do srovnávací pedagogiky je — vedle uměřeného a uspořádaného zpracování souboru informací — metodologická čistota jejího zpracování. Zkoumání, na jehož základě oba autoři dochází k předloženým závěrům, důsledně vychází z marxistické, dialekticko-materialistické teorie poznání. Jednotlivé výchovně vzdělávací soustavy jsou proto charakterizovány jako konkrétní společenské jevy, jež ve své podstatě zásadně odrážejí mnohé determinace: především ekonomickou, politickou, ideovou, ale i sociální a kulturní. Rovněž tak z předloženého pojetí vysvítá jednota tradic, současných potřeb i perspektiv dané společnosti. V práci se také dostatečně rozebírají jak obecné rysy vědního oboru a výchovně vzdělávacích soustav, tak i nezbytné konkrétní prvky, fakta, vztahy a souvislosti uvnitř těchto soustav a i v širších sociálně ekonomických podmínkách jejich existence. Nakonec, v intencích uváděného pojetí, jsou v práci použity a rovněž vysvětleny metody vědeckého poznávání zkoumaného jevu: především vědecké pozorování, studium dokumentů, historické a logické srovnávání, experiment aj. Je třeba říci, že v tomto směru je obsah knihy vlastně velmi vhodnou předlohou pro využití uvedených metod a pro uspořádání i kvalitativní analýzy získaných informací.

Knihou autorů Vladimíra Jůvy a Čestmíra Liškaře bezesporu předává čtenářům ucelený soubor potřebných informací z oblasti srovnávací pedagogiky. Vedle toho svým obsahovým pojetím a formou zpracování působí i motivačně. Může vést a nepochybně vede k probuzení zájmu a aktivní snahy po dalším poznávání a rozvíjení této oblasti. Tak představuje úvod do srovnávací pedagogiky nejen pro adepty učitelských a vychovatelských profesí, ale i pro mnohé pedagogické a další odborné pracovníky.

Libor Hřebíček

Rozvoj SVOČ na katedře pedagogiky FF UJEP

Výchova studentů k tvůrčí práci je nepochybně základní otázkou vysokoškolské pedagogiky. Soudobá vysoká škola nemůže posluchačům poskytnout návod na řešení všech úkolů, které před ní v budoucnu postaví výroba, věda, technika či kultura. Proto zvyšování kvality přípravy vysokoškoláků i jejich společenské odpovědnosti není jenom důležitým požadavkem v období vědecko-technické revoluce, ale stává se i jedním z rozhodujících faktorů úspěšného řešení sociálních, politických i kulturních úkolů v rozvinuté socialistické společnosti.

Příprava budoucího specialisty se stane daleko více účinnější, jestliže do ní bude posluchač sám aktivně zapojen. Z tohoto hlediska je třeba považovat cílevědomou, pedagogicky zabezpečenou a náležitě organizovanou vědeckou a odbornou činnost studentů za vysoce efektivní způsob realizace výchovně vzdělávacího procesu, odpovídajícího vlastně i základním požadavkům pedagogické psychologie. Vědecká a výzkumná činnost posluchačů proto nemůže být nadále pouze projevem iniciativy jednotlivců, ale musí se stát plnoprávnou a neoddělitelnou součástí při formování osobnosti budoucího specialisty. Nenávratně zmizela doba, kdy zapojování studentů do vědecké činnosti bylo spíše výsledkem nadšení a dobré vůle. Tvořivost, fantazie, intuice, schopnost vědeckých přístupů k problematice i schopnost široce využívat vědeckých metod práce by měly být samozřejmými atributy vysokoškolsky vzdělaného člověka. Ke splnění tohoto požadavku je třeba, aby na samotných katedrách byla

utvořena příznivá, tvůrčí a vědecká atmosféra. Mnohé závisí i na schopnosti vysokoškolských učitelů aktivně včleňovat posluchače do tvůrčí práce, předávat jim své znalosti a zkušenosti.

Na katedře pedagogiky filozofické fakulty UJEP je rozvoji studentské vědecké a odborné činnosti věnována dlouholetá systematická pozornost. Úsilí vedoucího studentského vědeckého kroužku je podporováno všemi ostatními pracovníky katedry. Činnost vědeckého kroužku je koncipována tak, aby v maximální míře vedla k tvůrčímu osvojování studijního materiálu, ke zdokonalování teoretických i praktických znalostí i k upevňování návyku soustavně a samostatně pracovat. Kroužek pracuje na principech týmové spolupráce a představuje na našem pracovišti základní formu realizace studentské vědecké a odborné činnosti (SVOČ).

Posluchači katedry pedagogiky se zúčastňují SVOČ od samého počátku 70. let, kdy po období hluboké stagnace SVOČ v 60. letech nastává v celostátním měřítku oživení vědecké aktivity studentů. Za tuto dobu vzniklo na katedře pedagogiky celkem 90 prací SVOČ. Jednalo se v převážné míře o studie navazující těsně na profilové vědecko-výzkumné úkoly katedry, studie kvalitně zpracované, dokumentované konkrétním výzkumem a vyústující v řadě případů v praktická metodická doporučení. Systematická práce s posluchači v rámci studentského vědeckého kroužku se odráží i ve stoupajícím zájmu posluchačů o tuto formu činnosti. Například v uplynulých 4 letech se každoročně zúčastnilo fakultního kola SVOČ v průměru 12 posluchačů, pedagogická sekce se tím v celofakultním měřítku zařadila mezi sekce nejpočetněji obsazované. Nejde nám však jen o kvantitativní rozvoj studentské vědecké a odborné činnosti. Kvalitu předkládaných prací dokumentují výsledky z celostátních kol. Od školního roku 1974/1975, ve kterém se začínáme zapojovat do celostátních kol, se posluchači naší katedry pravidelně umísťují na některém z prvních míst. Celkem jsme v celostátních kolech získali 4 druhá místa, 5 třetích a navíc i dvě čestná uznání.

Tyto pozitivní výsledky, dosažené ve studentské vědecké a odborné činnosti nás zavazují k tomu, abychom v rámci studentských vědeckých kroužků i v jiných formách vysokoškolské výuky nadále prohlubovali studentovu pracovní aktivitu, učili ho pracovní organizaci, kázní, kooperaci i soustředění sil na společensky závažné a potřebné úkoly.

Jarmila Novotná